

Збірник тез

**II Міжнародної наукової
конференції**

**«ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА
ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ:
історичні та психологічні
наслідки»**

21-22 квітня 2022 р.

**м. Тернопіль,
Україна**

Зміст:

СЕКЦІЯ 1. ПСИХОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ.....1

ALEKSEENKO I., DR. OF POLITICAL SCIENCES, PROF.....1 TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV, UKRAINE THE ROLE OF CRISIS COMMUNICATIONS IN PREVENTING THE SOCIO - PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF DISASTERS AND CATASTROPHES РОЛЬ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОПЕРЕДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ І КАТАСТРОФ	
Вишньовський В., канд. психол. н., доц.....3 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FORCED DISPLACED PERSONS, VICTIMS OF MILITARY CONFLICTS	
Герман О., канд. істор. н., доц.....5 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ГУМАНІТАРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ФРОНТ У ЧАС ВІЙНИ HUMANITARIAN AND ARTISTIC FRONT DURING THE WAR	
Гуменюк Н., канд. психол. н., доц.....7 Івано-Франківський національний університет нафти і газу, Україна ПСИХОЛОГІЧНА РЕКРЕАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL RECREATION OF THE INDIVIDUAL DURING MILITARY	
Католик Г., д. психол. н., доц.9 Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ В ІНТРАСУБ'ЄКТИВНОМУ СПРИЙНЯТТІ ПЕРЕСІЧНОГО ГРОМАДЯНИНА PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF A SERIAL KILLER IN THE INTRASUBJECTIVE PERCEPTION OF THE ORDINARY CITIZEN	
Католик Г., д. психол. н., доц.11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Калька Н., старший викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Легка А. І., викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ В ЧАС ВІЙНИ: PRO I CONTRA (ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ) EMOTIONAL BURNOUT DURING WAR: PRO I CONTRA (PSYCHOANALYTIC CONTEXT)	
Лещук Г., канд. пед. н., доц.....13	

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

Лещук Р., канд. техн. н., доц.....13

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

КОНЦЕПТ РЕЗИЛЬЄНСУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ КРИЗ

RESILIENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF DEEPENING PSYCHOSOCIAL CRISES

Мешко Г., д. пед. н., проф.15

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

Мешко О., канд. психол. н., доц.15

Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

Габрусєва Н.15

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя; Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

СТАН ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

THE STATE OF EMOTIONAL WELL-BEING IN THE PROCESS OF LEARNING DURING THE WAR

Нестайко І., канд. пед. н., доц.18

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙНИ (ПОЛЬСЬКИЙ ПОГЛЯД)

SOCIAL ADAPTATION AND INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS A RESULT OF WAR (POLISH EXPERIENCE)

Періг І., канд. психол. н., доц.20

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ ЗНЯТТЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ В УМОВАХ ПЕРЕЖИВАННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

ART-THERAPEUTIC METHODS OF REMOVAL OF PSYCHO-EMOTIONAL STRESS THE CONDITION OF EXPERIENCE OF MILITARY ACTION

Петришин Л., д. пед. н., проф.22

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПО ЯК РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВІДНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

SOCIAL SECURITY OF IDPs AS A REHABILITATION ASPECT OF RESTORATION OF SOCIAL STATUS IN CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT

Сеньовська Н., канд. пед. н., доц.24

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

«ПАТРІОТИЧНІ Й НЕБАЙДУЖІ»: ЩО І ЯК КАЗАТИ ДІТЯМ ПРО ВІЙНУ

"PATRIOTIC AND NOT INDIFFERENT": WHAT AND HOW TO TELL CHILDREN ABOUT THE WAR.....24

ТРУБАВІНА І., Д. ПЕД. Н., ПРОФ.	26	
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ; ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, УКРАЇНА		
СПЕКТР ПРОБЛЕМ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ В ВІЙНІ 2022 РОКУ: АКЦЕНТИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ		
RANGE OF REFUGEE PROBLEMS IN UKRAINE IN THE 2022 WAR: HIGHLIGHTS AND OBSERVATIONS		
ШОСТАКІВСЬКА Н., КАН. ПЕД. НАУК, ДОЦ.	28	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ		
FORMATION OF INSTITUTIONAL MODEL OF SOCIAL ADAPTATION OF POPULATION DURING THE WAR		
ШУЛЬГА І., КАНД. ПЕД. Н.	30	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИР ГНАТЮКА, УКРАЇНА		
ОСОБЛИВОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ У ЧАС ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ		
SPECIFICS OF CHILDREN'S HEALTH PRESERVATION DURING ARMED CONFLICTS		
ЩИГЕЛЬСЬКА Г., КАНД. ІСТОР. Н., ДОЦ.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
Коляда М.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ЧОРНОБИЛЬ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД		
CHORNOBYL AS A UKRAINIAN CULTURAL BRAND		
СЕКЦІЯ 2-3. ІСТОРІЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ		33
ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ		33
ZIÓŁKOWSKI J., PLK DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
HUTSAJLYUK V., DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
AKTUALNE WEZWANIA NATO W OBLCZU WOJNY W UKRAINIE.		
TRANSFORMACJA POLITYKI ODSTRASZANIA I OBRONY SOJUSZU		
CURRENT NATO CHALLENGES IN THE FACE OF WAR IN UKRAINE.		
TRANSFORMING THE POLICY OF REPELLING AND DEFEND THE ALLIANCE		
KIZLOVA A., DR.	35	
NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF UKRAINE «IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE», UKRAINE		
PROVIDING OIL FOR POWER PLANT OF KYIV DORMITION CAVES LAVRA IN FACE OF THE WORLD WAR I		

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ КИСВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ НАФТОЮ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	37
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ТОВАРИСТВА «СОКІЛ», «СІЧ», «ПЛАСТ»	
UKRAINIAN MILITARY TRADITIONS OF THE END OF XIX - EARLY XX CENTURY: SOKIL, SICH, PLAST SOCIETIES	
ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ВАСИЛЕЧКО К.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ МАНІПУЛЯЦІЇ ЛЮДСТВОМ	
INFORMATION WAR AS ONE OF THE TYPES OF HUMAN MANIPULATION	
ДОВГАНЬ А., Д.ФІЛОС.Н.,ПРОФ.....	42
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ДОВГАНЬ Ю., КАНД.Ю.Н.....	42
ЯВИЩЕ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ТЕОРІЇ СВІТУ	
THE PHENOMENON OF WAR IN THE CONTEXT OF THE SYNERGETIC THEORY OF WORLD	
ДОЛЖЕНКО Ю. МАГІСТР ІСТОРІЇ, МОЛОДШИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ВІДДІЛУ БІОАРХЕОЛОГІЇ.....	44
Інститут археології Національної академії наук України, Україна	
ЗАГИБЛИЙ ПІЛОТ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: АНТРОПОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	
FALLEN PILOT OF THE WORLD WAR II: ANTHROPOLOGICAL CHARACTERISTIC	
ДЯКІВ В., ВИКЛАДАЧ СЕКЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, ВЧИТЕЛЬ ІСТОРІЇ, ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ.....	45
Залщицька філія Тернопільського обласного відділення МАН України; Залщицька державна гімназія м. Залщики Тернопільська обл., Україна	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ	
THE ROLE OF THE INFORMATION COMPONENT IN HYBRID WARFARE	
КРИСЬКОВ А., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ГРУЗІН В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ УГА (1918-1920)	
NATIONAL COMPOSITION OF UGA OFFICERS (1918-1920)	
КРИСЬКОВА Л.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
КРИСЬКОВА С.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕМОГИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	

USING VICTORY IN THE SECOND WORLD WAR TO RESTORE THE RUSSIAN
FEDERATION'S GEOPOLITICAL INFLUENCE

- Лозовий В., д. істор. н., проф.**50
Національний інститут стратегічних досліджень, Україна
«РУСЬКИЙ МІР» ЯК ІДЕОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ (В
КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ)
«RUSSIAN PEACE» AS AN IDEOLOGY AND PRACTICE OF THE WAR
AGAINST UKRAINE (IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION
PROCESSES)
- Потіха О., канд. істор. н.**.....52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
- Дубровська В.**.....52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ВІЙНИ
UKRAINIAN CHILDREN OF WAR
- Радченко О., канд. пед. н., доц.**.....54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Україна
- Вихор С., канд. пед. н., доц.**.....54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Україна
ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ
VALUE PRINCIPLES OF EDUCATION: REALITIES AND PROBLEMS
- Рудик М., викладач**.....58
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна
UKRAINIAN WOMEN IN THE CONDITION OF WARS: HISTORY OF THE
QUESTION
- Сівчук П., старший викладач**.....60
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ПРОТИБОРСТВО В УМОВАХ
ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ
INFORMATION-PSYCHOLOGICAL CONFRONTATION IN THE CONTEXT OF
MILITARY AGGRESSION
- Стоцький Я., д. істор. н., проф.**.....63
Тернопільський національний технічний університет імені Івана
Пулюя, Україна
ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕКСПАНСІЇ РОСІЙСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я НА
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ
MAIN STAGES OF THE EXPANSION OF RUSSIAN ORTHODOXY
INTO UKRAINIAN LANDS
- Щигельська Г., канд. істор. н., доц.**.....65
Тернопільський національний тех
- Перець Н.**.....65
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ ПРОТИ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ У КИЇВСЬКІЙ
ОБЛАСТІ

СЕКЦІЯ 4-5. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ.....67

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ.....67

JADAV H.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE-INDIA	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
RISKS AND LONG-TERM EFFECTS OF CHEMICAL DISASTERS: BHOPAL AND COVID-19	
РИЗИКИ ТА ДОВГОТРИВАЛІ НАСЛІДКИ ХІМІЧНИХ КАТАСТРОФ: БХОПАЛ І COVID-19	
PROVALNA Y.	68
FH SCHMALKALDEN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, GERMANY	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	68
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
LONGTERM CONSEQUENCES OF NEW PHASE OF RUSSIA'S WAR IN UKRAINE	
ДОВГОСТРОКОВІ НАСЛІДКИ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
ГУМЕН Ю., канд. істор. н., доц.	70
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ Україна	
ПРИВАТНИЙ СЕКТОР ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
THE PRIVATE SECTOR AS A KEY ELEMENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE	
КЛОЧКО А., д.ю.н., професор	73
БОРИСОВА Л., канд.ю.н., доц.	73
НІКІТІНА Л., канд.техн.н., доц.	73
ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
PRIORITY TRENDS IN CIVIL PROTECTION REFORMS	
КОБЕЦЬ Ю., канд. політ. н.	76
ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА, Україна	
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
ECOLOGICAL SAFETY IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM	
ЛАЗАРЮК В., канд. техн. наук, доц.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
БЛАВЦЬКИЙ М.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО КОЛЕКТИВНОГО ОПОРУ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	

PUBLIC DIPLOMACY AN IMPORTANT PART OF INTERNATIONAL COLLECTIVE RESISTANCE TO HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

ЛУБКОВИЧ Н., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ПОТІХА О., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ЗАГРОЗА ТЕХНОГЕННОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
THREAT OF TECHNOGENIC DISASTER IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	
МОСОВ С., Д. ВІЙСЬК. Н., ПРОФ.	82
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, Україна	
ЧУБИНА Т., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	82
Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, Україна	
ДИХОТОМІЯ ВІЙНИ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА	
DICHOTOMY OF WAR IN THE HISTORY OF HUMANKIND	
НІКОНЕНКО В., КАНД. ФІЛОСОФ. Н., ПРОФ.	84
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ В ЯДЕРНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ	
PROBLEMS OF ENSURING RELIABILITY AND SAFETY IN THE NUCLEAR ENERGY OF UKRAINE	
ПИЛИПЕЦЬ О., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ЗВАРИЧ Н., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
НАРОСТАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ КРИЗИ ЧЕРЕЗ РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ	
GROWING FOOD CRISIS THROUGH RUSSIAN INVASION IN UKRAINE	
СИБІРНИЙ А., КАНД. БІОЛОГ. Н., ДОЦ.	87
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Україна	
СИБІРНА Р., Д. БІОЛОГ. Н., ПРОФ.	87
Львівський державний університет внутрішніх справ; Національний університет «Львівська політехніка», Україна	
ВІЙСЬКОВА ГІГІЄНА ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ	
MILITARY HYGIENE DURING COMBAT	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	89
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
АВАРІЯ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС ТА ЇЇ ПРИЧИНИ	
THE ACCIDENT ON CHERNOBYL NPP AND ITS CAUSES	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	90

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

НОВІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ АВАРІЇ НА
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

NEW APPROACHES IN RESEARCH OF THE RISE CAUSES AN ACCIDENT ON
CHERNOBYL NPP

Химич Г., старший викладач.....91

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Митник М., канд. техн. н., доц.....91

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Блавицький М.....91

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗАХИСТУ КРАЇНИ ВІД ВІЙСЬКОВИХ
КОНФЛІКТІВ

INNOVATIVE MODEL OF COUNTRY'S PROTECTION FROM MILITARY
CONFLICTS

Щигельська Г., канд. іст. н., доц.....94

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Боднар В.....94

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЗАГРОЗИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ
В УМОВАХ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

THREATS OF EMERGENCY SITUATIONS AT NUCLEAR POWER PLANTS IN A
NEW PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Щигельська Г., канд. іст. н., доц.....97

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Вальборний Р.97

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ: МАСШТАБИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ECONOMIC SANCTIONS AGAINST RUSSIA: SCOPE AND EFFECTIVENESS

щодо психологічної безпеки учнів у процесі навчання, попередження «емоційної інтоксикації» учнів.

Це і слугуватиме векторами наших досліджень. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо й розробленні технології формування стресостійкості і резильєнтності учнів в умовах дистанційної взаємодії, а також формування психотерапевтичної позиції майбутніх педагогів на етапі професійної підготовки.

Література

1. Психодіагностика: коллекция лучших тестов / О. Н. Истратова, Т. В. Эксакусто. Ростов н/Д: Феникс, 2005. 375 с. URL: <https://psyttests.org/psystate/sanspa.html>
2. Halyna M. Meshko, Oleksandr I. Meshko, Iryna M. Trubavina. Study of the Emotional Well-Being of Students in the Process of Education in the Modern School. *Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment*. 2021. Vol. 9. No. 4. P. 381-389. DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2021.09.04.5>

УДК 325.54

Нестайко І., канд.пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙНИ (ПОЛЬСЬКИЙ ПОГЛЯД)

Nestaiko I., Ph.D., Assoc. Prof.

SOCIAL ADAPTATION AND INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS A RESULT OF WAR (POLISH EXPERIENCE)

Соціальне забезпечення є важливою сферою діяльності державного управління та важливою інститут соціальної політики держави [4]. Його правове регулювання наразі включено в Закон від 12 березня 2004 року про соціальну допомогу [8]. Відповідно до цього закону соціальна допомога є інститутом соціальної політики держави, спрямованим на надання можливості окремим особам і сім'ям подолати складні життєві ситуації, які вони не можуть подолати власними силами, ресурсами та можливості [8]. У перші роки після Другої світової війни соціальне забезпечення в Польщі виконувало функцію соціального порятунку та орієнтувався на задоволення елементарних потреби населення [7].

Війна в Україні перевернула світ з ніг на голову. Ми всі це відчуваємо – вдома як батьки та опікуни, так і викладачі навчальних закладів, люди, які працюють у громадських організаціях. Виникає запитання: що робити, якщо опинилися в цій змінній реальності?

Адаптація (лат. *adaptatio* — пристосування) — пристосування соціальної одиниці, установи чи групи до нових соціально-культурних умов.

Внаслідок війни у 2022 році в Україні з'явилися різні категорії людей, яких безпосередньо торкнулися заходи війни та переживання культурної травми.

Травма означає не тільки рана, а й «розвинута» смислові - травми, така подія або цикл подій, які вони залишають в людині соматичні або психічні сліди. (...). Поранення, нанесене людині ножом, може бути травмою, постріл, все, що залишає слід у вигляді шраму», — пише він у дослідженні, присвяченому травми Марії Орвід, відзначаючи при цьому не лише індивідуальний, а й колективний вимір травми [5, с.7]. Колективні травми зачіпають цілі соціальні групи - етнічні, релігійні, класові, культурні тощо. і є наслідком пережитого насильства, системне виключення або трансформація [5].

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ

Ситуація з переселенням пов'язана з двома видами травми – з одного боку, вона однакова, це досвід біженця, а з іншого боку – стрес, що виникає внаслідок необхідності адаптуватися у нові умови. Як звіти гуманітарних організацій, так і низки організацій неурядові організації, що підтримують внутрішньо переміщених осіб в Україні, наголошують на широкий спектр проблем, які стосуються переміщених осіб і є результатом досвіду біженців.

Внутрішньо переміщені особи є групою, яка перебуває під загрозою занепаду, соціального відчуження, яке може бути результатом, з одного боку, відсутності безпеки соціальні потреби (відсутність житла, обмежений доступ до соціальних виплат, обмежений доступ до медичної допомоги, труднощі з пошуком роботи тощо), але також через пережитий психологічний стрес і відсутність прийняття з боку оточення. «Біженці та переміщені особи знаходяться під загрозою зубожіння, вони переживають подібний стрес від втрати довіри до влади і примусу робити подібне адаптації до нових умов, вони хочуть уникнути маргіналізації» [9, с.54] . Процес адаптації вимагає в першу чергу задовольнити життєві потреби: знайти житло та роботу. Дуже часто буває, що переселенці кілька разів змінюють місце проживання і не мають відчуття «буття вдома». Відсутність постійної адреси не сприяє інтеграції, а відчуття тимчасовості є значною перешкодою в адаптації до нових умов.

Наше дослідження є результатом спостережень, роздумів та інтерв'ю як із соціальними працівниками, так і з внутрішньо переміщеними особами під час перебування в Україні та закордоном.

Перешкода для адаптації та інтеграції переміщених осіб на нових місцях проживання є не тільки негативним маркуванням з боку громадськості, а також супутній процес автостигматизації, що полягає в приниженні свого статусу, зниженні самооцінки, ізоляція себе від реальності.

Одним із шляхів задоволення соціальних потреб є відкриття центрів комплексної підтримки, які пропонують допомогу переміщеним особам від соціальних працівників, психологів, аніматорів, а також допомагають налагодити стосунки з близькими та підтримати процеси інтеграції з місцевою громадою. Процес інтеграції переміщених осіб у життя місцевої громади багато в чому залежить від ставлення самих членів громади. Центри підтримки – це природний простір, що створює умови для налагодження контактів і створення відносин між членами приймаючої спільноти і переміщених осіб, а побудова громади базується на залученні до діяльності різноманітних соціальних груп в межах територіальних громад. Стрес, пов'язаний із переселенням також впливає і на дітей, що негативно позначається на успіхах у навчанні. Заняття, які пропонуються дітям різних вікових категорій полягають не лише на опануванні конкретних вмінь і навичок, проведення часу творчо але й сприяють формуванню почуття власної гідності.

Організація тренінгів, майстер-класів, семінарів, терапевтичних груп, заходів культурно-інтеграційного характеру сприяє соціальній адаптації переміщених осіб у нових місцях проживання, і оцінюється як дуже ефективна робота як соціальних служб так і самих пільговиків (Карігас України, 14.07.2017). На важливості програм розвитку наголошують представники неурядових організацій, котрі координують реалізацію проектів.

На думку експертів, зараз найголовніший виклик, який стоїть перед Україною, є досягнення згоди між соціальними групами, які сприймають по-різному конфлікт на сході країни. Ефективність процесу соціальної інтеграції між особами внутрішньо переміщених осіб та місцевих громад значною мірою залежить від розвитку спільного рівня спілкування. Для ефективного вирішення антагонізмів необхідний діалог між

цими групами та формулювання цілісного бачення розвитку країни, спрямованого на консолідацію регіонів України та недопущення розпаду у майбутньому.

Література

1. Balcerowicz B. (red.), Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, Warszawa 2008, s. 64.
2. Chlebny, J. Postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy. Warszawa 2011, Wydawnictwo C.H. Beck.
3. Dobrowolska-Polak J., Ludzie w cieniu wojny. Ludność cywilna podczas współczesnych konfliktówzbrojnych, Poznań 2011.
4. Nitecki S., Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym, Warszawa 2008, passim.
5. Orwid M. Trauma. Kraków 2009. Wydawnictwo Literackie
6. Stankiewicz W. M., Konflikt jako zjawisko integrujące i dezintegrujące oblicze współczesnego świata, Olsztyn 2008, s.19
7. Stopka K., Zasada subsydiarności w prawie pomocy społecznej, Warszawa 2009, s. 54.
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm., dalej: u.p.s.)
9. Ząbek M., Łodziński S. Uchodźcy w Polsce. Próba spojrzenia antropologicznego. Warszawa 2008. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR

УДК 159.9

Періг І., канд. психол. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ ЗНЯТТЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ В УМОВАХ ПЕРЕЖИВАННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

Perig I., Ph.D. Psychology, Assoc. Prof.

ART-THERAPEUTIC METHODS OF REMOVAL OF PSYCHO-EMOTIONAL STRESS THE CONDITION OF EXPERIENCE OF MILITARY ACTION

Незважаючи на розвиток цивілізації у XXI столітті в Україні відбувається війна, яку розпочала сусідня держава-агресор росія. Українське суспільство опинилося в найзагрозливіших умовах, які доводилося переживати людству. Обстріли, бомбардування, значні людські втрати, поранення та загибель військових, родичів, дітей, евакуація, втрата житла – це реалії війни. Сильні переживання, потрясіння, стрес, відчай, панічні атаки, нервово-психічна напруженість, ПТСР та інші емоційні стани – це нормальна реакція людей на ненормальні умови існування в часі війни.

В українців виникла потреба навчитися жити в цих загрозливих умовах, опанувати свої психічні стани, підтримувати свою життєдіяльність та допомагати близьким, знімати психоемоційну напругу.

Психоемоційна напруга – це стан, який формується в результаті надмірного використання адаптаційних резервів людини і характеризується тимчасовим зниженням стійкості психічних і психомоторних функцій, вираженими соматовегетативними реакціями і зниженням навчальної або професійної працездатності.

Ознаками психоемоційної напруги є: надмірне хвилювання, тривога, незадоволеність собою; погіршення концентрації уваги, зменшення критичності мислення, підвищена навіюваність, погіршення сну, харчові розлади, швидка втома, монотонія, втрата інтересу, відсутність мотивації тощо.